

אין להוציאן מתחומן שלהן אצל לעולם אין נידוין כרגלי
הבעלים וכדעת החוס' בעירוין. אלא שדעת הרש"א
דכ"ג אין להוציאן ממקומן וכש"כ בעבודת הקודש
וכ"כ בחידושי בעירוין מ"ז שם שם הראש"ד ז"ל,
אצל החוס' שפיר יש לומר דלא ס"ל כן. — ומ"מ נראה
דגם לפי"ד הרש"א ז"ל וסייעתו דס"ל דכשמתן
פירותיו בעיר אחרת אין להוציאן ממקומם זהו דווקא
לענין תחומין דמבואר בכמה מקומות נידוין כרגלי
הבעלים ולפיכך גם באופן שהן בעיר אחרת הרי הן
כרגלי הבעלים אכן לענין שציתת בהמתו נראה דשפיר
עולה מה שהעלינו נידוין בחר מקומן ושעתן ולא
גרירי בחר הבעלים דלא מצינו לענין שציתת בהמתו
דגרירי בחר הבעלים.

תחומין דאם הבעלים בעיר אחרת אין הפירות נידוין
כרגלי הבעלים אלא יש להן אלפים אמה לכל רוח
עיי"ש והיינו כשכ"ג. אלא שראיתי דגאוני תקיפי
קדמאי כולם תפסו על החוס' דזה דהא מוכח בצ"ח
ל"ע נידוין כרגלי הבעלים וככ"ג שהן בעיר אחרת
אין להוציאן ממקומן עיי' דדו"ח להגרע"א ז"ל והרש"ש
וכן האבן העזר בחידושי וכן בצ"ח מאיר סי' שמ"ט
עיי"ש. ולענ"ד אינו יודע מאי הרעש דזה כ"כ דהא
במשנה בצ"ח ל"ע איתא שם רק מי שהיו פירותיו
בעיר אחרת ועירבו בני אותה העיר לבא אללו לא
יצאו לו מפירותיו, ואין מוכרח כלל לומר מפני שהן
כרגלי הבעלים (וכמו שפירש"י ז"ל שם עיי"ש) אלא
שפיר י"ל הוציא וקטו הפירות שציתת לעלמן בתחומן

סימן יב

החובות

עולה למפטיר שטעה וקרא הפטורה שאינה לפרשת השבוע, והציבור לא טעו, אי יצאו ידי חובתם

החובות

האומנם במקומות שהמנהג הוא שהעולה למפטיר
קורא בהפטורה בלחש וכל הציבור קוראין
עמו כל אחד ואחד לעצמו, דבאופן זה צוודאי אין
הציבור יוצאין בקריאת העולה למפטיר, אלא הציבור
יוצאין כל אח"א בקריאת עצמו, וכש"כ החת"ס ז"ל
בשניותיו או"ח סי' ס"ח עיי"ש שנתן טעם לדבר
למה אין הן יוצאין ע"י העולה למפטיר, לפי"ז הי'
נראה בפשוט לכאורה דאם טעה העולה למפטיר וקרא
הפטורה אחרת שאינה שייכת לפרשת השבוע והציבור
לא טעו וקראו בהפטורה ההגונה וכנידון שאלחו, דזה
צוודאי הציבור יצאו ידי חובת קריאת הפטורה, ורק
העולה למפטיר לא יצא ידי חובתו, דמה להן להציבור
עם קריאת העולה למפטיר, הם בלא"ה אין יוצאין עם
קריאת העולה למפטיר, והו"ל כמי שמצרך על מגילה
להוציא רבים וכל אחד ואחד קורא לעצמו, אז אף שאם
אירע שהמצרך לא יצא ידי חובת הקריאה כגון שהי'
המגילה פסולה, מ"מ שאר הקוראין לעלמן צוודאי יצאו
ידי חובתן, מכיון דלא כיוונו ללכת עם הקורא אלא
לעלמן הם קוראין, עיי' בססי' ר"ט בדברי הרמ"א
לענין אם אחרים היו כוסן כהוגן ותמלא שמתבאר כן,
וא"כ מכיון דבנד"ד יצאו הציבור ורק העולה למפטיר
לבד לא יצא ידי חובתו שוב א"א לחזור ולקרות דכו"ל
יחיד, ואין קורין מפטיר עבור יחיד רק בעשרה.

אולם הגאון הרש"ק ז"ל פסק שם דגם בכ"ג
לריבין כל הקהל לחזור ולקרות בהפטורה עם

למע"כ ידידי חביבי חתן גיסי האברך המופלג
בתורה ויר"ש מעושר במעלות ובמדות טובות
מאד נעלה מזה"ר פנחס ג"י בן לידירי הרבני
המפואר המופלג בתורה החו"ב רודף צדקה
המפורסם לתהלה כמו"ה אלי' ענגלענדער גי"ו
בעיר לאנדאן יע"א.

ע"ד השאלה בחד שטעה למפטיר וטעה וקרא
בהפטורה שאין שייכה לפרשת השבוע, אמנם
הציבור לא טעו וקראו בהפטורה ההגונה ולא הרגישו
בקריאת העולה למפטיר שטעה מכיון שקרא
ההפטורה בלחש, וכנהוג בהרבה קהלות שהעולה
למפטיר קורא בהפטורה בלחש וכל הציבור קוראין כל
אחד ואחד לעצמן, אף שפקפקו על מנהג זה כבר
יישבה החת"ס ז"ל באו"ח סי' ס"ח, ונתעוררה
השאלה אם יש צורך לחזור ולקרות בהפטורה עם
ברכותיו הוציא והעולה למפטיר טעה בקריאתה.

הנה אף שמאד ההלכה קיי"ל דאם טעה ואמר
בהפטורה שאינה שייכה לפרשת השבוע לא
יצא ידי חובתו וצריך לחזור ולקרות בהפטורה השייכה
להפרשת השבוע עם ברכותיו, עיין שער אפרים שער
ט' אות י"ט וכ"פ בשו"ת שו"ת חיים ה' סת"ס סי'
י', אכן כ"ז שייך באופן שהקורא בהפטורה הוא קורא
בזקול רם להוציא הציבור ידי חובת שמיעת ההפטורה
וכדרך שקורין בס"ת.

בכרתי, ועמנו וימוקו עפ"י דברי המג"א צסי' רפ"ד ס"ק ד' דשאני קריאת התורה מקריאת המגילה ושופר, דמגילה ושופר כל הקהל מחוייבין בצרכת המגילה ושופר, משא"כ בהפטורה אין חיוב הצרכה על כל הקהל ^{הוא} צזה, וא"כ כשעשה המפטיר אף שהקהל לא עשו חייב לחזור ולצרך, וכן הערת אותי דכן פסק הגאון ^{הוא} בעל נור יעקב צסי' קי"א וחולה הדבר במחלוקת הרמז"ס ז"ל והרא"ש ז"ל בנשתתק ועלה אחר במקומו, אם האחר נריך לחזור ולצרך וכמבואר צסי' ק"מ, וכן הדין נמי לענין הפטורה וכמבואר צסי' רפ"ד ס"ה (והוא מתשובת הריב"ש ז"ל סס"י מ'), ולהרא"ש ז"ל בנשתתק חוזר ומצרך א"כ העולה אינו מצרך להוליא השומעים וא"כ אם טעה העולה חוזר וקורא ומצרך, והיות דמשיקר הדין קי"ל כוותי' דהרא"ש ז"ל א"כ צכה"ג נריך עוד הפעם לקרות ולצרך.

ולענ"ד אף שאינו כדאי כלפי הגאונים האדירים, מ"מ יש לדון לפניהם הרבה בדבר זה, ראשית דבר מה שמדמין נידון דין נשתתק דחוזר וקורא ומצרך, והב"ג צנ"ד, לענ"ד אף אי נימא דדמי מ"מ דין זה דנשתתק העולה אחריו חוזר וקורא ומצרך זה גופא לא נאמר אלא באם קריאת ההפטורה הוא באופן שהעולה קורא בקול רם להוליא הליצור ידי חובתן וכמו שנהוג בקריאת ס"ת.

אמנם לפי מנהג המקומות שהעולה קורא בלחש וכל הליצור קורין לעצמן לפי המנהג הזה הי' נראה לענ"ד לימור דהב"ג אם נשתתק ואחר עולה במקומו אינו חוזר ומצרך אפי' לדעת הרא"ש ז"ל דמה להם להליצור עם קריאת הקורא הא הן קוראין לעצמן, וכן נראה לבאורה מדברי הריב"ש ז"ל בסס"י מ' שכתב וז"ל, אבל עתה הוספת לשאל שחזן קורא פסוק אחד והשני פסוק אחר וקורין אותן כך בדילוג וזהו מנהג טעות כי המפטיר שקרא בתורה מפני כבוד התורה נריך שיקרא הוא כל ההפטורה ולא שישתוק הוא ויקרא אחר שלא קרא בתורה ויקרא כן בדילוג, ואף אם נשתתק המפטיר באמנע ההפטורה מחמת חולי או אונס אחר שקרה לו הבא לסיים אותם לא יתחיל ממקום שפסק הראשון אלא נריך לחזור ולצרך ולהתחיל ממקום שהתחיל הראשון, כי כן אמרו צירושלמי גבי קריאת התורה עכ"ל עיי"ש, הרי משמעות דבריו דאם הי' הדין שאחר יכול ג"כ לקרות הי' הדין נותן דבנשתתק הבא לסיים אותם יתחיל ממקום שפסק בל צרכה, וא"כ לפי המנהג דקורין ההפטורה בלחש דע"כ כל אחד יולא לעצמו, צזה הי' הדין נותן דאף בנשתתק העולה אחריו יתחיל ממקום שפסק הראשון.

אכן לימור כן דבמקומות שקורין בלחש נשתנה צזה הדין הכתוב צשו"ע דחוזר וקורא מתחלה, קשה להאזין זה מכיון שלא העירו צזה, אמנם אעפ"כ צזה י"ל דבנשתתק מכיון דהליצור עדיין לא יולא ידי חובת קריאתו ע"כ הלכה הקציע זה קיימת עדיין שהעולה אחריו חוזר וקורא מתחלה בצרכה מפני כבוד הליצור, וכמו שחקנו שהעולה יקרא ההפטורה עם הצרכות, אבל אחר שכבר גמרו לקרות עם הצרכות ויולא ידי עצמן, דע"כ כן הוא לפי מנהג המקומות שכל אחד ואחד קורא לעצמו וכשכ"ג, צוודאי לענ"ד לא שייך לימור שיחזור ויקרא עם הצרכות, וחולת זה בלח"ה הפמ"ג שם צסי' רפ"ד גם לגבי נשתתק פסק לענין צרכה דספק צרכות להקל שחשש לדעת הרמז"ס ז"ל והביאו שם המ"צ ס"ק ע', וא"כ לענ"ד צנידון שאלתו שכבר גמרו הליצור לקרות עם הצרכות ששמעו מלפניו ומלאחריו, קשה מאוד לימור שיחזור ויקרא הצרכות, ולענ"ד גם המנהג אינו כן ששכיח מאוד הרבה שהעולה למפטיר אינו קורא ההפטורה כתיקונה שכמה פעמים אומר צשיבוש ^{הוא} מאד ולפעמים חוטף ואינן שומעין שלכאורה לא יולא ידי חובתו, ולא ראוי שהרבים יחייבו להחזיר לימור ההפטורה עם הצרכות, אלא שסומכין שכל אחד ואחד יולא לעצמו, וע"כ היא מעטס הנ"ל.

ומה שכתב הגאון הרש"ק ז"ל שם וכן הגאון בעל נור יעקב שם היות דצרכת ההפטורה אין חיוב הצרכה על הקהל ולא הוליא צזה אחרים, וכש"כ המג"א צסי' ק"מ ס"ק י"ב, והוא סברת הב"ח צסי' ק"מ כדעת הרא"ש ז"ל וכש"כ צשו"ת נור יעקב הנ"ל, וכ"כ בקרבן נחנאל צפרק הקורא את המגילה ס"ק ס', וא"כ כשעשה המפטיר אף שהקהל לא עשו חייב לחזור ולצרך עי' דצדריהם שם, הן אמר דכן אחיא לפי דברי המג"א צסי' ק"מ וצסי' רפ"ד והב"ח דלא מוליא אחרים בצרכת ההפטורה, אולם כ"ז ניתן להאמר אם הוא באופן כשהעולה למפטיר קורא בקול רם להוליא אחרים בקריאתו דמחוייבין לשמוע קריאת ההפטורה וכמו שמחוייבין בקריאת התורה, אבל כשכל אחד ואחד קורא לעצמו, ויולאין ידי חובת קריאת בקריאת עצמן לא עם קריאת העולה, א"כ הליצור שלא עשו ע"כ שיולא ידי חובתו וכמו אלו הי' העולה קורא ההפטורה בהגונה שאז ג"כ אינן יולאין עם העולה אלא ששומעין הצרכות ויולאין בקריאת עצמן, א"כ מאי שנא לגבי הליצור מה שהעולה עושה לעצמו בקריאתו, הא קריאתו אינו תלוי כלל בקריאתו.

ועוד נראה לימור דאפי' נימא דלא יולא ידי הצרכה מכיון שהעולה לא יולא, מ"מ ידי קריאת כבר יולא אחר שכבר גמרו. דנלענ"ד אם העולה תרא

המפטיר בליצור כתיקונה אלא שחיסר ברכותי ילא ידי חובתי כמו כל ברכת המלות שאם חיסר הברכות מעשה המלצה קיים ושוב לא שייך לדרך כגון קריאת המגילה אם קראה בלא ברכותי קיים המלצה, ה"ג מכיון שבנידון השאלה קראו הפטורה בדרך קריאתו בליצור וגמרו ילאו ידי חובת קריאת הפטורה, ומשום חסרון הברכות אינו מעכבת חובת הקריאה שזכו עיקר התקנה לקרוא הפטורה, אלא שתקנו ברכות, והברכות אינן מעכבות קיום המלצה, באופן שלענ"ד בנ"ד שהליצור קראו כתיקונה צוודאי ילאו, וממילא לא שייך תו להעולה לחזור ולקרות דכו"ל יחיד.

שוב אחרי כתבי זאת הראה לי בני המופלג הר"ר עמרם נ"י בכף החיים סי' רפ"ד אות כ"ה

סימן יג

להשתמש בשבת בניירות רטובים ("בעבי ווייפס") המיוחדים לקנח התינוקות המתנפים

אוצר החכמה

בעזה"י מסו"מ תשמ"ה.

לכב' הרה"ג האברך המופלג וכו' מו"ה ישראל יעקב וואנחאצקער נ"ו.

ע"ד אשר ילא לדון בענין ניירות רטובים הנעשין לנגד התינוקות שמתנפים הנקרא (בעבי ווייפס) אי שריין לנגד בכן את הקטנים בשבת ויו"ט.

הנה ראיתי מה שהעלה כמ"ע באריכות בתשובתו ואף גם ראיתי מה שהשיב עליו כצו' גיסו הרב הגאון המפו' מו"ה יהודה משולם שליט"א, והנה עיקר תמיכתו להיתר הוא עפ"י מה שזידד בעל המנח"ש בשו"ת המנחה ללמד זכות בדבר מה שהיו נוהגין המוהלים לעשות רפואה לתינוק אחר המילה ע"י ספוג או מוך שקורין וואטע השריים צמים קרים וכדומה לזה היות כיון שעכ"פ אין בכל זה רק איסור דרבנן דבשש סחיטה משום מפרק י"ל כיון דהמים אזלי לאיצוד ואין נסחטין לתוך כלי לא היו אלא מדרבנן וגם משום חשש מלבן הואיל ואין כוונתו לכבסם היו משאל"ג דלא היו אלא מדרבנן ומכיון שכן יש לזדד להקל לגבי תינוק דלא גרע עכ"פ מחולה שאין זו סכנה ושרי זה תמלית דברי בעל מנח"ש עיי"ש באורך כמוצא בדברי כמ"ע ועפ"י ילא לדון גם בנ"ד להחיר "הבעבי ווייפס" לקנח בהן התינוקות. ולענ"ד היעב אשר דבר בזה כצו' גיסו הרה"ג הנ"ל דבנ"ד לענין

שכתב ג"כ דלדידן שנוהגין בדברי האריז"ל שכל אחד קורא הפטורה לעצמו שוב נידון ברכת הפטורה כדון ברכת שופר ומגילה וא"ל לחזור ולדרך בנשתתק עיי"ש, הרי דדעתו דאפי' בנשתתק נשתנה הדין לפי מנהג המקומות שכל או"א קורא לעצמו, א"כ כשכבר קראו וגמרו, דהא כל חליבו דהרש"ק ז"ל והנור יעקב ז"ל תולין היראתם בדין נשתתק וכמציאר בדבריהם, ואף דלענין נשתתק קשה לומר דנשתנה הדין בזה לפי"מ שקוראין כל או"א בעצמו וכנ"ל, אצל לענין אם כבר קראו וגמרו ושמעו הברכות דלפניו ולאחריו צוודאי אין להם לחזור ולקרות עם הברכות, זולת אם יש עכ"פ עשרה שטעו או שלא קראו כלל וסמכו על העולה למפטיר וכמו ששכיח בדבר, אז אפשר לחזור ולקרות הפטורה עם ברכותי כנלענ"ד צס"ד.

אוצר החכמה

הווייפס חמור יותר דהרי כאן הא עשוי לכך שהמים ילאו ממנו בכדי שיוכל לקנח התינוק היעב ובנקל וקרוצ בדבר לומר דאיכא דררא דאורייתא על ידי הסחיטה, דומיא דכצמים ושלקות שסחטן למימיהן ועוד דבכל מה שזידד בעל מנח"ש להקל לענין ספוג ומוך במילה הוא בחורת לימוד זכות צמה שנוהגין קלף להקל לעצמן אף שמציאר בתשו' כמה גדולי אחרונים לאיסור הואיל ויש בו קלף קרוצ לחולה שיש בו סכנה וכמציאר בדבריו ואף בזה לא ראה לסמוך למעשה עד אשר הסכימו עמו רבנים גדולי הוראה. משא"כ בנ"ד דבשחמשות הבעבי ווייפס הוא רק להקל העירחא דהא אפשר לרחו צמים ולנגבו אח"כ בזה צוודאי אין להקל לבכדי שיבא יותר "צאקויעמעט" וגם דברי המנח"ש לענין מילה גופא אין ראיותיו מוכרחים כאשר דיבר בזה כצו' גיסו הרה"ג הנ"ל ואין מן הצורך לכפול הדברים בזה, באופן שטע"פ לדדי היתר של מנח"ש אין להקל בנ"ד.

ומה שהציא משם קניית השלחן שכתב דאיסור מפרק הוא רק צמסקה הראוי לשחית ואין חילוק בין ראוי לאדם או לבהמה תורת משקה עליו, אצל מים שאין ראויין אפי' לבהמה אין תורת משקה עליהן ואין איסור בסחיטתן משום מפרק עכ"ד ועפ"ד ראה להחיר גם בנ"ד לענין הבעבי ווייפס לענ"ד אין לצנות על יסוד זה, דמשמעות הדברים דלענין דין תורת משקין לא צעינו שיבא ראוי לאדם או לבהמה דדבר